

Vinnare av Bengtsdotterstipendiet 2020

Kategori 16-20 år

Utbyggd - tankar utifrån fysisk otillgänglighet

Isabel von Krusenstierna

Utbyggd - tankar utifrån fysisk otillgänglighet

Det var en av alla sommarnätter då lukten av torr asfalt och övermogen björk hänger som ett töcken över husen. En sån där natt då solen aldrig riktigt går ned på riktigt. En sån där natt som känns som ett enda andetag. Det här var en sån där natt när alla ensamma håller sig innanför gränserna och då alla rotlösa dras mot varandra.

Det kanske är nu tankarna borde gå till villkorlös kärlek? Eller till konstruktioner av nya världar? Eller något helt annat storslaget och viktigt. Men de gör inte det. Nu, idag hade varje kärleksrad blivit nedstämd och varje ny värld blivit en dystopisk och tyngd version av vår. Jag vill inte det, ingen annan orkar det, jag orkar inte det. Inte idag. Tankarna ekade.

Elizabeth har aldrig varit direkt bekväm i konstellationer av typen människor som är på väg, människor som är inne i sina egna verkligheter och låter det dra i dom. En outtalad men samtidigt så närvarande rastlöshet, rotlöshet. Utan egentlig samhörighet. Liz har aldrig tyckt om att vara nära människor som tappar självkontrollen. Men det hon är rädd för, är att personer runt henne kontrollerat ska försvinna. Hon har inget bra svar på varför hon fortsätter låta sig dras med. Varför hon blir som ett barn som ser skylten *nymålat* så fort någon sträcker ut en hand, men hon vill ju av hela sitt hjärta att det ska gå. Fascination kanske. Fascination över vad Liz själv aldrig riktigt förstått men alltid har sett.

Hon vet inte. Hon gör verkligen inte det. Vet inte vilken samhörighet hon pratar om, för hon har aldrig gått in i en. Inte på riktigt. Liz har stått som ett ufo bredvid den där samhörigheten gemensam rastlöshet ger. Med varje flik från kollektivtrafiken uppe för att vara så säker hon bara kan på att hon inte fastnar igen. Hon får panik, vill inte fastna! inte igen.

En träbyggnad från 1896 sträckte på sig och en stensättning vid krypgrunden stoltserade med att ha skyddat huset från all möjlig sörja som slängdes ut från fönstren under sekelskiftet 18-1900. Där inne bäddade historien in den vardagliga konsumtionen och här utanför var den branta trappan inte ens friserad. Där började den här paniken krypa igen. Utanför ett gammalt hus som ändå inte har ett direkt sentimentalt värde för henne.

En timme tidigare hade Elizabeth stått och stirrat på en väg. Ett lapptäcke av asfalt och varit eld och lågor. Väntat in den som velat till samma plats som henne själv från början. Han som med tom blick snart kommer falla ned i sig själv. Men det visste hon inte innan. Även om hon kunde gissa. Han är faktiskt väldigt lojal ändå, inte en sån där som bara försvinner. Tror hon.

När Tim tornade upp sig en bit längre bort gjorde han verkligen sitt namn rättvisa. Han var som tagen ur en Tim Burton film. En utmärkt gestalt i väst, och svettig eyeliner. Några envisa lockar försökte fånga hans högra öga. För någon vecka sedan hade han hamnat i en sinnesstämning där han själv blev till Edward Scissorhands mot sitt hår. Klippte i allt i frustration. Det var bara tur att hans envisa små lockar jämnade ut även de största misstag någon kan begå med vasst föremål mot ett hår.

Liz och Tim möttes upp vid "skogen bakom åkern bakom civilisationen" som Tim själv kallade allt med en lägre befolkningstäthet än Mariestad. Inte för att han ansåg Mariestad mycket att hänga i granen. Han var verkligen en stadsbo ut i fingerspetsarna.

De började röra sig mot en liten butik. Ett gråblått hus precis vid älven. Fasaden suckade över hur grupper av ungdomar gång på gång drogs till det gamla 1800-talshuset. Lite avsidat hade det tjänat både som bostad och butik. Körsbärstråden på baksidan gjorde sitt bästa för att

undvika att få fler romanser ingraverade i barken. Träden sträckte sig mot det frihetstingjutande vattnet istället.

En skylt stod utställd på trottoaren utanför, 30% på all tofu tydligen. En pust varm syrefattig luft slog sig ut när Tim öppnade dörren. Fragment av något som närmast kan beskrivas som snäll svensk hiphop slog sig ut. Sådan musik som har en armé av trettonåringar som följarbas. Mix megapol eller någon liknande. Och så slog dörren igen bakom honom. Musiken ströps.

Kvällen slöt sig om huset igen. Träd stod utspridda längs vägen utanför och strödde körsbär runt sig. En fågel pickade på ett övermoget lite längre bort. Som om butikens trädgård smugit sig fram och omfamnat omgivningen. Hoppas nu.

En stund senare stack Tim ut huvudet. Det fanns ingen ramp. De hade inte tänkt på det innan så de hade inte köpt in någon lös som kan läggas på heller. Det fanns en bakdörr, men den ledde till en förrådsdel och det var gamla trösklar överallt. Han sneglade lite över axeln och sa att han ville kolla på något där inne innan han försvann in igen. Genom fönstren syntes rörelse, människor som gick och studerade varor, letade efter svårhittade godissorter och jämförde presentpåsar. Det var ganska små fönster för att vara en butik som främst riktat in sig på mat och småplock, men själva byggnaden såg trots allt ut som ett gammalt boningshus. Gamla fönster och en oval stentrappa.

Tiden hasade sig fram. Elizabeth tog upp telefonen, ännu en minut hade passerat. Skickade ett sms, inget svar. En minut till. Skickade ett nytt meddelande. Nej jag ringer honom istället muttrade hon. Fem signaler gick fram.

“Hej...”

“Har du långt kvar?”

“Alltså, jag ska bara hitta en grej till Clara.”

“Ja, men har du långt kvar?”

Inget svar.

“Tim har du långt kvar?”

“Alltså, jag ska bara kolla lite”

Hur mycket kan en person “kolla lite” när det är en liten butik som säljer mat det handlar om?

“Men jag börjar gå då, jag pallar inte stanna och vänta här. Kan du skriva när du går härifrån?”

“Mmm.”

Så vände Elizabeth rullstolen mot körsbärsträden och torget. Hon tänkte att hon kan vänta lite till, bara inte utanför själva stället. Liz kände sig mest malplacerad, letade med blicken efter den mest skonsamma vägen. Försökte förutspå vart kanterna var någonstans, men iförsig just nu hade det inte gjorts så mycket om hon hade behövt vända tillbaka, kryssa mellan stenarna och köra nära trottoaren på bilvägen. Hon hade ju inte direkt bråttom någonstans. Kvällen var ljum och inte alls så instängd och syrefattig en så liten butik måste bli. De större hjulen smätte iväg körsbärskärnor och solen kastade guldgljus mot henne.

Liz ställde rullstolen vid ett av de större träden och tog upp sina snäckor. Tryckte igång första bästa låt. Stämningen förhöjdes inte. Låten som kom igång hade kunnat vara gjord av vilken indiepop-artist som helst. Rösten berättade att vi är barn av staden. Att staden är vårt hem. Inte för att det här var mycket till stad, men oavsett hur närvarande staden än blir det ju såhär. Snäckorna åkte ur öronen, Elizabeth tog ett andetag och blundade. Vad gör hon här egentligen? Det är inte som att hon skulle tycka mer om miljön bara för att det gått lite tid. Det kanske är dags att inse att hon inte kommer börja göra det heller. Sist Liz försökte följa med till okänd plats visade det sig att det tåg som fanns tillgängligt inte hade en ramp för "det var ju ett gammalt tåg" så Elizabeth blev helt enkelt kvar. Och de andra åkte iväg för att titta på något viktigt. Att hon aldrig lär sig. Att hon aldrig lär sig att det blir såhär varje gång hon försöker röra sig i nya urbana miljöer? Om det inte är tåget så är det ju trottoaren, eller uteserveringen, eller att elsparkcyklar ligger slängda på den annars öppna trottoaren eller något annat. Men alltid är det något.

Fotsteg. Någon annan kom gående. Liz såg bara personen i ögonvrån först. Hon orkade inte sätta igång stolen och vända bara för att se vem det var, eller flytta sig för den delen. Skymtade bara lätt blonderat hår och ljust tyg. Personen stannade till ganska nära. Verkade inte ha sett Liz. Som fäste blicken på ett av träden lite längre bort. Hon tänkte att hon kanske borde ta upp hörlurarna igen.

"Ja, men då säger vi så!" Liz känner igen den rösten.

"Julia! Hej!" Skönt, även om Tim fastnat så kan Liz säkert hänga på Julia, åtminstone en liten stund. När Elizabeth vände sig om och Julia insåg att Liz stått vid trädet hann hon bli ställd i en millisekund innan hon sken upp och undrade vad Elisabeth gjorde där. Liz förklarade kortfattat, inget nytt och inget förvånande.

De började småprata där bland körsbärsträden bakom skogen bakom åkern bakom civilisationen. Även om det här faktiskt var något torgliknande och bland bebyggelse. Nej, Liz tycker inte Tims uttryck, det låter så negativt. Hon var å andra sidan inte tvingad att som den kära stadsbon inne i butiken sitta fast i över tio timmar i bil bara för att som han själv uttryckte det; sitta och mögla i hans mammas föräldrars gamla torp. Nej Liz började faktiskt undra varför hon hade tagit sig från sin lilla by i skogen till närmsta samhälle över huvud taget. För att hon också tyckte det var kul att någon valt att öppna en liten butik inriktad på veganska produkter i ett litet samhälle? Det var ju inget hon verkligen var tvungen att ha i den där butiken.

Julia var på väg. Hon skulle möta upp en någon och göra något. Hon var trött, hade tydligen jobbat nästan hela sommaren och skulle upp och dela ut post imorgon också. Julia, som var så morgontrött att hon i bästa fall kom in till lektionerna en kvart för sent och satt och sov i en halvtimme, tog alltså ett sommarvikariat på postnord. Men det lät som om det gått bra ändå. Hon var dock lätt stressad hela tiden. De hann inte prata mer. Julia behövde iväg. Skulle ju träffa en vän.

Liz tog upp telefonen igen. Ingenting. Stoppade sig själv från att skriva ännu ett sms. Han vet att hon gått och han ska höra av sig när han är klar. Låt honom vara nu Liz. Så istället undrade hon om Julia skulle möta den där vännen vid torget eller om hon skulle gå någon annanstans. Hon skulle gå nu, de skulle mötas nära Café Liljan. Och det såg positivt ut, tills Julia ville svänga av mot den västra delen och ta den något rakare vägen. Få övergångar där var nedsänkta och genvägen genom det trasiga staketet vid tågspåren var alldeles för liten för

rullstolen. Julia ville dock absolut gå den vägen, så Liz stannade, för säkerhets skull. Kände efter så hon inte tappat snäckorna och tänkte att hon alltid har Spotify.

Den här gången valde Elisabeth musik noga och snart flyttade ett lugn in i bröstet. I hennes stilla sinne skrattade hon åt det självklara. Suckade åt dem som så ovetandes njöt av det. Fortfarande ingenting från Tim. Klockan hade hunnit bli 22:30. Satte igång stolen och rullade hemåt. Andades i takt med musiken. Rörde sig genom körsbärsträden mot cykelvägen. De små vägarna var vackra när växtligheten tog över från alla håll under sommarhalvåret, även om vägarna själva var i desperat behov av lite kärlek. Så lång tid tar det ändå inte att åka hem. Någon timme i vanlig promenadtakt.

Mitt i Elizabeths paus från omvärlden, precis innan hon skulle ta sig in på cykelvägen fångade två spensliga gestalter hennes uppmärksamhet. De vände och bytte riktning. Trodde nog att hon hunnit komma längre vid det här laget. Men Liz hann se tillräckligt. Ströp branden i ögonen med ännu högre musik. Inte ett kvitter, inte en motor skulle ta sig igenom ljudväggen. Det ljusa tyget och västen avslöjade dem oavsett hur mycket de tittade bort. Och inte ett ljud från honom. Butiken stängde för ett bra tag sedan i vilket fall. Liz ökade farten. Stolen rasslade missnöjt över den ojämna gatan, nu var det inte långt till cykelvägens mest tätvuxna delar, och väl vid där var det inte långt kvar.

Natten höll om hennes armar och det tunna tyget i munkjackan stoppade myggen från att komma åt henne. Liz fällde ned ryggstödet så långt det gick. Rullade långsamt under den rostiga vägbommen. Sedan in i skogen mot mossen. Andades in den stilla, fuktiga luften. Den korta avvikelsen från vägen var bara några meter från hennes hem. Hon behövde andas innan hon gick in. Djupandas den fuktiga luften.

Solen kämpade febrilt någonstans långt bort. Dagen gjorde sig redo att ta sina första andetag. En kamp natten skulle förlora, i sinom tid. En ensam trollslända gled över mossan längre bort. Det hade blivit en sån där natt som aldrig ville ta slut. Det hade blivit en sån där natt när alla föses åt olika håll, in i en ensam samhörighet eller bort från en krystad gemenskap. I slutet är alla är lika ensamma.